

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 134/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Milanom Slebodnikom, advokátom, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndt 16/2024 zo 17. septembra 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndt 16/2024 zo 17. septembra 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal na sťažovateľa 28. júna 2024 obžalobu vedenú pod sp. zn. XX/1 Gv 83/24/1000-4 pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné, v súvislosti s ktorou je na Špecializovanom trestnom súde vedené trestné konanie pod sp. zn. 5T/3/2024.

3. O oznámenej zaujatosti sudkyne [REDACTED] podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 2 Ndt 16/2024 zo 17. septembra 2024 tak, že podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku [REDACTED], predsedníčku senátu Špecializovaného trestného

súdu, nevytlúčil z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa (a spol.), vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 5T/3/2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a riadne neodôvodnené;

b) arbitrárnym je záver najvyššieho súdu o tom, že dosiaľ nedošlo k žiadnemu rozhodnutiu, v ktorom by zákonná sudkyňa prejedikovala vinu ktoréhokoľvek obvineného, čo by ju vylučovalo z vykonávania úkonov trestného konania;

c) arbitrárnym je aj záver najvyššieho súdu, podľa ktorého, aj pokiaľ došlo v rozhodnutí k vyjadreniu právneho názoru na nejakú otázku, ktoré bolo následne zrušené rozhodnutím odvolacieho súdu, táto skutočnosť nebráni sudcovi konať v inej (aj keď súvisiacej) veci;

d) predmetné závery [v bode b) a c) tohto uznesenia, pozn.] sú v rozpore s rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mucha proti Slovenskej republike č. 63703/19. Najvyšší súd neposkytol presvedčivú odpoveď na to, prečo nie je spôsobilým vyvolať pochybnosti o nezáujatosti fakt, že sudca (hoci ešte) neprávoplatne rozhodol v prelínajúcej sa trestnej veci;

e) napadnuté uznesenie je neurčité, keďže neposkytuje relevantné a priame odpovede na argumenty predsedníčky senátu uvedené v oznámení o jej zaujatosti, t. j. jeho výrok nemá oporu v jeho odôvodnení;

f) nevytlúčením predsedníčky senátu z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci došlo k situácii, keď vo veci bude rozhodovať sudkyňa, ktorá „na základe jej vlastného presvedčenia vyjadreného v jej oznámení neposkytuje záruky, ktoré by vyvracali oprávnenú pochybnosť o jej nezáujatosti.“;

g) v okolnostiach prerokúvanej veci je v záujme procesnej ekonómie a efektívnosti potrebné prelomiť princíp subsidiarity, ktorého existencie si je sťažovateľ vedomý, a to z dôvodu zložitosti veci (väčší počet obvinených, obhajcov, svedkov, poškodených, potreba vykonať rozsiahle dokazovanie), keďže je predpoklad, že vec bude prejednávaná niekoľko rokov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu o nevytlúčení [REDACTED], predsedníčky senátu Špecializovaného trestného súdu, z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci sťažovateľa vedenej na tomto súde pod sp. zn. 5T/3/2024.

6. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 488/2023).

8. Ústavný súd akcentuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, tzn. musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016). Obdobne z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. Komanický v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002)] vyplýva, že ESLP overuje, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

10. Ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016). V tejto súvislosti pripomína, že do rozhodovania o námietkach zaujatosti vstupuje iba veľmi výnimočne, keď je z obsahu ústavnej sťažnosti a zo spisu napríklad evidentne zrejmé, že pri rozhodovaní o nich došlo k zjavnému vecnému či procesnému omylu alebo nesprávosti. Ak však proces posúdenia námietky zaujatosti takýmto zjavným defektom netrpí, ústavný súd musí (čl. 2 ods. 2 ústavy) svojím zdržanlivým prístupom prejavit' kompetenčný rešpekt voči iným orgánom verejnej moci, ktoré majú na základe prípadných opravných prostriedkov právomoc túto skutočnosť posúdiť.

Ústavný súd totiž nemá na ochranu základných práv a slobôd monopol a v tomto smere musí všeobecným súdom poskytnúť adekvátnu príležitosť na rozvinutie ich právomoci. V prejednávanej veci takýto zjavný omyl alebo nesprávnosť nezistil.

11. Keďže sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta rozhodnutie, ktorým nebola z vykonávania úkonov trestného konania v jeho trestnej veci vylúčená sudkyňa Špecializovaného trestného súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ bude môcť v jeho veci, ak by sa to ukázalo ako potrebné, využiť príslušné ustanovenia Trestného poriadku. Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, lebo boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Skutočnosť, že vo veci konal alebo rozhodol sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ako aj skutočnosť, že súd rozhodol v nezákonnom zložení, predstavujú ako podstatné chyby konania aj samostatný dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. b), resp. e) Trestného poriadku (m. m. IV. ÚS 488/2023).

12. Platná právna úprava trestného konania tak sťažovateľovi umožňuje v súdnom konaní domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich práv prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku, kde konajúci súd, odvolací súd, prípadne dovolací súd je oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa.

13. Sumarizujúc dosiaľ uvedené skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Napriek tvrdeniu sťažovateľa o potrebe kasačného zásahu ústavného súdu už v tomto štádiu dotknutého trestného konania nenašiel v jeho argumentácii dôvod na taký postup, a teda aj zmenu svojej už ustálenej judikatúry.

14. V nadväznosti na popísané skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

15. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

16. Ústavný súd pre komplexnosť dopĺňa, že sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, ktorý (v súlade s vlastnými zisteniami ústavného súdu v zmysle advokátom poskytnutého registračného čísla) už poskytuje právne služby iným spôsobom výkonu advokácie, ako je to uvedené na plnomocenstve priloženom k ústavnej sťažnosti. V nadväznosti na výsledok konania ústavný súd v okolnostiach prerokovanej veci už nepristúpil k odstraňovaniu predmetného nedostatku. Takýto postup ústavný súd zvolil z dôvodu procesnej ekonómie, keďže ani jeho

prípadne odstránenie by podľa názoru ústavného súdu nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o ústavnej sťažnosti, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu